

Protocol

Seksueel Misbruik

**Voor alle kerkenraden van remonstrantse en
samenwerkingsgemeenten
Inclusief stappenplan**

Inhoud

Beknopte handleiding protocol seksueel misbruik	blz.	3
1. Considerans	blz.	4
2. Inleiding	blz.	4
3. De melding: voor er sprake is van een procedure	blz.	5
4. Er zijn meerdere procedures mogelijk	blz.	7
5. De procedure van reglement Z, de art. 32 en volgende	blz.	7
6. De strafrechtelijke procedure	blz.	8
7. Samenloop van procedures	blz.	8
8. Begeleiding van de gemeente, pastorale zorg aan betrokkenen	blz.	8
9. Pastorale zorg aan betrokkenen	blz.	10
10. Tijdelijke maatregelen ten opzichte van de beklaagde	blz.	11
11. Communicatie	blz.	11
Bijlage I Adressen, meldpunten	blz.	13
Bijlage II Schema procedure	blz.	14

Handleiding Protocol Seksueel Misbruik

Er is voor de Remonstrantse Broederschap een Protocol opgesteld waarin wordt aan gegeven hoe te handelen indien iemand in de gemeente belast met een pastorale taak daden verricht die kunnen worden aangeduid als seksueel misbruik. Het Protocol gaat uitvoerig in op overwegingen en procedures. Omdat bij melding van een geval van seksueel misbruik vaak geen tijd zal zijn dit Protocol eerst uitvoerig te bestuderen, is een beknopte handleiding opgesteld, opdat de betrokkenen snel kunnen handelen.

- **Seksueel misbruik:** komt in vele vormen voor (Protocol par.2). Belangrijk is dat het door de betrokkene zo wordt ervaren.
- **Meldpunt:** in de Gemeente wordt een meldpunt aangewezen waar de melding kan worden gedaan. De Kerkenraad bepaalt wie als meldpunt fungeert. Vaak zal dit de Voorzitter van de Kerkenraad zijn. Het Meldpunt neemt absolute vertrouwelijkheid in acht.
- **Vertrouwenspersoon:** gegeven het gevoelige karakter van een melding van seksueel misbruik, is het wenselijk dat een vertrouwenspersoon, bij voorkeur professioneel en van buiten de Gemeente, wordt aangewezen die de melder kan bijstaan en eventueel hulp kan bieden bij het indienen van een klacht. (Protocol par.2)
Deze Vertrouwenspersoon zal ook het Meldpunt adviseren over de verder te nemen stappen.
- **Melding:** wordt gedaan aan het Meldpunt en kan alleen worden gedaan door degene wie het seksueel misbruik is overkomen, bij minderjarigen kan de melding ook gedaan worden door de ouders of een andere wettelijke vertegenwoordiger.
- **Klacht:** als het slachtoffer of zijn wettelijke vertegenwoordigers besluiten dat terzake van het seksueel misbruik een klacht wordt ingediend, treden de volgende procedures in werking.
- **Verdere procedures:**
De klager kan een klacht indienen bij de Tuchtcommissie van de Remonstrantse Broederschap, in dat geval treedt de procedure van Reglement Z van de Kerkorde in werking.
De klager kan aangifte doen bij de politie. In geval van een minderjarig slachtoffer **wordt altijd doorverwezen naar de politie.**
Beide procedures kunnen naast elkaar in gang gezet worden.
- **De Kerkenraad** neemt ook maatregelen voor begeleiding van en pastorale zorg voor het slachtoffer en eventuele naaste gezinsleden. Dit geldt ook ten aanzien van de dader en zijn naaste gezinsleden.

Seksueel misbruik in pastorale en gezagsrelaties

Protocol

3^e herziene versie. 26 februari 2006

1. Considerans

De Remonstrantse Broederschap, overwegende

- dat het de gemeenschappelijke discipline van de kerk moet bevorderen en de Kerkorde moet handhaven
- dat betrouwbare dienstverlening in de kerk gewaarborgd moet zijn,
- dat het wenselijk is klachten van seksueel misbruik door personen met een kerkelijke opdracht op zorgvuldige en uniforme wijze te onderzoeken,
- dat rechten en belangen van zowel klagende als aangeklaagden op een zorgvuldige wijze moeten worden beschermd en
- dat een klimaat moet worden geschapen waarin alle betrokkenen aan hun recht komen, openheid durven geven en zich bewust zijn van wat zich in hun omgeving afspeelt

heeft besloten een protocol te maken waarin geregeld wordt hoe praktisch opgetreden dient te worden in zaken van seksueel misbruik. Het protocol is gebaseerd op de regels die zijn vastgelegd in de Kerkorde.

2. Inleiding

In veel samenlevingsvormen, ook in kerkelijke gemeentes, komt op een of andere manier seksueel misbruik voor. Niet in één vorm, niet op één niveau, maar in allerlei relaties, in verschillende situaties en met verschillende vormen en gradaties van dwang. Het is helaas niet uitgesloten dat seksueel misbruik ook in ons kerkgenootschap voorkomt. De formele regels hierover zijn opgenomen in de Kerkorde; het protocol dient om te regelen wat er moet gebeuren als er sprake is van een vermoeden van seksueel misbruik, of als hierover een klacht of melding wordt ontvangen en het schema dat als annex bij het protocol is opgenomen dient daarvoor als een soort checklist.

Dit protocol geldt voor alle gemeenteleden, incl. de betaalde en onbetaalde krachten en vrijwilligers, overal waar sprake is van een formele of informele gezagsrelatie en/of een pastorale relatie. In de Kerkorde reglement Z, de art. 33d en volgende is een klachtenprocedure met beroepsmogelijkheden, neergelegd. Naar het protocol zal ook worden verwezen in de landelijke regelingen en rechtspositieregelingen van de predikanten en pastoraal werkers en er zal naar verwezen worden in de contracten met de anderen die in de gemeente werken. Het protocol zal aan iedere nieuwe ambtsdrager ter beschikking worden gesteld

Seksueel misbruik doet zich in verschillende vormen voor. Te denken is aan ontucht, overspel, incest, ongepaste liefkozingen, seksuele intimidatie, seksueel misbruik in partnerrelaties en seksueel misbruik in pastorale relaties en gezagsrelaties. Als seksueel misbruik in één van deze vormen in een gemeente voorkomt, behoeven de betrokkenen pastorale zorg. Zonder het belang hiervan te onderschatten wordt hierbij gesteld dat het in het huidige protocol echter alleen gaat om seksueel misbruik in pastorale relaties en gezagsrelaties. Alleen deze vormen van seksueel misbruik kunnen uitmonden in klachten die tot kerkelijke procedures en of rechtspraak kunnen leiden zonder overigens de strafrechtelijke en civielrechtelijke weg af te snijden.

Hoe worden de essentiële begrippen in dit protocol gehanteerd?

Seksueel misbruik:

Reglement Z art. 34 omschrijft het: van seksueel misbruik is sprake in geval een ambtsdrager met misbruik van zijn of haar gezag of vertrouwenspositie

- a. jegens een ander seksuele of ontuchtige handelingen begaat dan wel een ander er toe brengt om die handelingen te begaan en om het aan hem of haar begaan van die handelingen te dulden, of wel
- b. jegens een ander toespelingen op seksuele of ontuchtige handelingen maakt, dan wel een ander er toe brengt om die toespelingen te maken of om het in zijn of haar aanwezigheid maken van die toespelingen te dulden

Pastorale relatie en gezagsrelatie: elke relatie tussen een gemeentelid en iemand die beroepshalve of als vrijwilliger, als ambtsdrager of leek, werkzaam is in kerk en pastoraat. Hieronder vallen alle ambtsdragers binnen een kerk, maar bijvoorbeeld ook de pastorale of diaconale werker, de supervisor, de jeugdwerker, cantor en organist, voorzover zij in kerkelijk dienstverband werkzaam zijn.

Vertrouwenspersoon SMPR: een persoon die vanwege het SMPR aan misbruikten emotionele begeleiding biedt bij het verwerken van wat hen is aangedaan. Zo nodig kan deze persoon ook begeleiding bieden bij het indienen van een klacht.

Melding: bij een melding is sprake van een puur feitelijke, resp. mondelinge of schriftelijke mededeling van mogelijk seksueel misbruik, hetzij bij een instantie van een kerkgenootschap, hetzij bij de politie.

Klacht: een klacht is een melding die de bedoeling heeft een kerkrechtelijke of strafrechtelijke procedure in gang te zetten.

Beklaagde: zowel man als vrouw waarover een melding of klacht van seksueel misbruik wordt ingediend. Voordat de uitspraak is gedaan dient hij/zij te worden aangeduid als beklagde.

Klager/klaagster: zowel man als vrouw die slachtoffer is cq meent te zijn van seksueel misbruik. Tijdens de behandeling van de klachtenprocedure dient hij/zij te worden aangeduid met klager of klaagster.

3. De melding: voor er sprake is van een procedure

Seksueel misbruik in pastorale relaties en gezagsrelaties komt dikwijls pas aan het licht na een melding hiervan. Een melding kan plaatsvinden in een persoonlijk gesprek, in een terloopse opmerking, bijvoorbeeld in een huisbezoek of een telefoongesprek. Een dergelijke opmerking tegen een bekende binnen of buiten de gemeente leidt meestal tot moeilijke afwegingen: hoe serieus moet deze melding worden genomen, waar en hoe moet er met deze melding actie worden ondernomen? In ieder geval moet de melding bij de Kerkenraad terecht komen (zie later in deze par.). Teneinde professionele opvang aan de melder te bieden is het van belang dat de melding ook terechtkomt bij een meldpunt buiten de eigen gemeente, bij voorkeur op landelijk niveau. Naast het meldpunt SMPR zijn er nog andere adressen en telefoonnummers:

zij zijn als bijlage bij dit protocol opgenomen of zijn bij het Landelijk Bureau van de RB te verkrijgen. Indien een lid van de kerkenraad of een andere persoon in de gemeente dus een melding ontvangt, kan deze de melder hierop attenderen. Dit geldt ook in het geval de melder al bij voorbaat aangeeft dat het alleen bij een melding zal blijven.

Bij een melding is sprake van een puur feitelijke, mondelinge of schriftelijke mededeling van mogelijk seksueel misbruik, hetzij bij een instantie van een kerkgenootschap, hetzij bij de politie. Een geldige melding kan alleen door het mogelijke slachtoffer van seksueel misbruik worden gedaan. Het is immers alleen het mogelijke slachtoffer dat uiteindelijk ook haar/zijn melding kan doen volgen door een formele procedure. Bovendien biedt de eis van melding door het mogelijke slachtoffer een (beperkte) waarborg tegen het doen van onterechte meldingen.

De melding dient gedaan te worden bij iemand die door de Kerkenraad is aangewezen. In beginsel behoort dit tot de taak van de voorzitter. Hij dient ervoor te zorgen dat de melding met absolute vertrouwelijkheid wordt behandeld. Om die reden is het af te raden dat ervan in dit stadium mededeling wordt gedaan in de Kerkenraad.

Indien de melding seksueel misbruik van een minderjarige betreft, dient in alle gevallen te worden doorverwezen naar de politie, het Advies en Meldpunt Kindermishandeling. Zo nodig moet de (zedes)politie worden ingeschakeld. Bij de (zedes)politie kan ook om advies worden gevraagd over wat nu de beste manier van handelen is. Ook hier past de opperste vertrouwelijkheid.

Het voorgaande betekent dat anonieme meldingen niet geaccepteerd kunnen worden.

Hetzelfde geldt voor meldingen door derden. Deze melder zal er op gewezen moeten worden dat alleen het mogelijke slachtoffer zelf een melding kan doen. Wel is het raadzaam om alert te blijven op de situatie dat het slachtoffer niet durft maar er wel degelijk iets aan de hand is.

Indien een melding is gedaan bij het Meldpunt SMPR zal dit meldpunt desgewenst een vertrouwenspersoon toewijzen. Naast het bieden van algemene pastorale bijstand en het ondersteunen bij het zoeken naar eventuele aanvullende hulpverlening zal deze persoon de melder informeren over de mogelijk te volgen formele procedures. Bovendien kan deze persoon helpen bij het starten van een dergelijke procedure door het indienen van een klacht. De vertrouwenspersoon ondersteunt dan vervolgens de klager in haar contact met de Tuchtcommissie.

Wees overigens bedacht op de apert onterechte melding. Het komt voor dat van het begin af aan duidelijk is dat de melding onterecht is. Er zijn allerlei indicaties hiervoor: de mogelijke dader was niet in de buurt, de melding betreft zoveel personen (bijvoorbeeld alle mannen in de gemeente) dat de melding vrijwel niet juist kan zijn of de klager heeft op dit terrein een historie van apert valse meldingen.

In deze gevallen is het belangrijk de melding niet te snel af te doen als onjuist, maar voldoende tijd te nemen om na te gaan of de melding inderdaad onjuist is. Belangrijk is daarnaast om onmiddellijk professionele hulp in te schakelen, om klaagster een kans te geven het probleem en onderliggende ratio uit te spreken. Ook in dit geval zal het uitlekken van de melding leiden tot onrust in de gemeente. Een moeilijk punt is in dit geval de communicatie in de gemeente, waaraan extra aandacht dient te worden besteed (zie verderop in dit protocol).

4. Er zijn meerdere procedures mogelijk

Als er een melding is gedaan door een meerderjarig mogelijk slachtoffer van seksueel misbruik kunnen na de melding drie procedures, onafhankelijk van elkaar, worden gevolgd. Bij een minderjarig slachtoffer wordt altijd verwezen naar de strafrechtelijke procedure.

1. de melder dient een klacht in bij het Tuchtcollege van de RB (de kerkrechtelijke procedure van Reglement Z, art. 32 en volgende): par. 5
2. de melder doet aangifte bij de politie (de strafrechtelijke procedure). De Kerkenraad verleent aan deze procedure desgevraagd zijn actieve medewerking: par.6

5. De procedure van reglement Z, de art. 32 en volgende

Door de algemene vergadering is een Tuchtcollege van de RB ingesteld, dat door de CoZa wordt samengesteld uit een 'pool' van deskundigen. Bij de samenstelling van het college in een specifieke zaak worden strikte criteria gehanteerd. Dit college is in de kerkelijke procedure als enige bevoegd in dit soort zaken een uitspraak te doen

In het kort is de procedure de volgende.

- Er dient een schriftelijke klacht te worden ingediend bij de a.v., de CoZa of de Kerkenraad, al naar gelang de kwaliteit van de persoon die voorwerp van de klacht is. Een klacht kan worden ingediend door zowel leden of vrienden van de RB als door andere personen.
- De klacht dient te worden ingediend bij de a.v. ten aanzien van ambtsdragers die lid zijn van de CoZa; bij de CoZa t.a.v. ambtsdragers die o.m. predikant, lid van een Kerkenraad of lid van een instelling van de Broederschap zijn, en bij de Kerkenraad t.a.v. ambtsdragers van de gemeente die geen predikant, proponent of Kerkenraadlid zijn. Deze instanties hebben het recht te verzoeken om een tuchtrechtelijk vooronderzoek. Geef bij het indienen van de klacht zo nauwkeurig mogelijk aan waarop hij berust. Het recht tot indienen van een klacht verjaart 12 jaar nadat de ambtsdrager het feit heeft / zou hebben begaan of 12 jaar nadat de klager de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt en ten tijde van het misbruik nog geen 18 jaar was.
- De Tuchtcommissie hoort in het kader van het onderzoek de ambtsdrager, het college waarvan de ambtsdrager deel uitmaakt en de indiener van de klacht. Het college kan in het kader van het onderzoek mondeling of schriftelijk inlichtingen van feitelijke aard inwinnen of anderen als getuigen of deskundigen horen
- De ambtsdrager ten aanzien van wie het onderzoek wordt uitgevoerd kan zich laten bijstaan door een raadsman.
- Het college is bevoegd termijn te stellen. De voorzitter van het college kan, op verzoek van partijen, tot de vergadering toehoorders toelaten. Deze zijn niet bevoegd ter vergadering het woord te voeren
- De vergaderingen van het college zijn niet openbaar
- De Commissie doet uiterlijk binnen zes maanden na ontvangst van het verzoek om een onderzoek schriftelijk en met redenen omkleed uitspraak. Het voegt bij zijn uitspraak een schriftelijk verslag van zijn bevindingen van het onderzoek

Na deze procedure zijn er vier mogelijkheden:

- Indien het college tot de conclusie komt dat bij het verzoek toepasselijke termijn zijn overschreden verklaart hij het verzoek niet ontvankelijk. Hiertegen staat geen beroep open
- Indien het college oordeelt dat er geen sprake is geweest van seksueel misbruik zal dit in de uitspraak worden vastgelegd
- Indien het college meent dat er onvoldoende feitelijke gronden bestaan voor het oordeel dat de ambtsdrager tuchtwaardige feiten heeft begaan, verklaart hij de procedure voor beëindigd wegens gebrek aan feitelijke grondslag.
- Indien het college meent dat de ambtsdrager een tuchtwaardig feit heeft begaan, doet het uitspraak waarbij het aangeeft welk tuchtwaardig feit is begaan en of, en zo ja welke tuchtmaatregel passend wordt geacht.

Tegen de laatste twee uitspraken staat beroep open

6. De strafrechtelijke procedure

De strafrechtelijke procedure is altijd mogelijk. Deze begint met het indienen van een aangifte bij de politie. Ook in het voortraject, d.w.z. alvorens aangifte is gedaan, geven politie of rechtswinkel nadere informatie.

7. Samenloop van procedures

Het kan voorkomen dat tijdens de behandeling van een kerkrechtelijke procedure ook een zaak in handen van de politie en/of justitie wordt gesteld. Als gevolg daarvan kan een strafrechtelijke procedure gaan lopen.

Indien een zaak in handen van de politie en/of justitie wordt gesteld, is het aan de Tuchtcommissie om te besluiten of zij de behandeling opschoort..

Dit kan het ongewenste effect hebben dat er langdurige onzekerheid bij alle betrokkenen ontstaat doordat een strafrechtelijke procedure lang kan duren. Niet alleen is er onzekerheid en verwarring maar ook financieel en rechtspositioneel kunnen ongewenste situaties ontstaan. Immers, een pastor die geschorst is, blijft salaris ontvangen, in de pastorie wonen, etc. Bovendien geeft men hiermee de kans aan relatieve buitenstaanders om een effectief geruchtencircuit te onderhouden, dat voor iedere betrokkene schadelijk is.

8. Begeleiding van de gemeente, pastorale zorg aan betrokkenen

a. ondersteuning van de gemeente

Nadat een klacht is ingediend en in behandeling is genomen, ontstaat enerzijds een periode van wachten op de uitspraak welke dikwijls langer duurt dan gewenst, en anderzijds een periode van onstuimigheid in de gemeente, waarin veel kan gebeuren en tijd nodig is voor een eerste stap naar verwerking.

Wanneer een gemeente te maken krijgt met seksueel misbruik in een pastorale relatie of gezagsrelatie, is er een geruchtenstroom eerst tussen enkelen en vervolgens ontstaat er in veel gevallen verwarring wanneer blijkt dat de geruchten op waarheid berusten. Het vertrouwen

van verschillende mensen heeft een grote klap gekregen. Niet ieder zal aannemen dat het waar kan zijn. Het is niet ongebruikelijk dat daarbij tussen verschillende mensen ongelijktijdigheid in de verwerking optreedt. Begeleiding van buiten de gemeente is daarbij gewenst, met zorgvuldige informatieverstrekking en voorlichting. Want waar verwarring heerst, kan het wantrouwen ieder treffen. Dit gaat verschillende richtingen uit. Ook de richting van het ongelooft, of van de overtuiging dat een en ander schromelijk wordt overdreven. Dit kan afweer zijn van het onder ogen zien van de waarheid. Het is in de sociale psychologie een bekend gegeven: mensen zien uit zichzelf niet of niet gemakkelijk de consequenties van schadelijk handelen van hun groepsgenoten. Dat zicht blijkt steeds weer te moeten worden geopend van buitenaf, door verhalen van slachtoffers. Tegelijk zit daar iets heel onrechtvaardigs in: dat gedupeerden nu ook nog de mentaliteitsverandering moeten bewerkstelligen.

Teneinde vorengenoemde processen in goede banen te leiden is allereerst nodig dat een deskundige voor begeleiding van de gemeente wordt aangesteld. Het betreft hier bij voorkeur iemand uit het eigen kerkgenootschap, die de kerkordelijke structuren kent en bestuurlijke ervaring heeft. Deze deskundige kan worden betrokken uit de 'pool' van consultants die bij het Landelijk Bureau bekend zijn. In sommige gevallen is het echter beter een deskundige uit een ander kerkgenootschap te kiezen; het Landelijk Bureau kan hierbij een centrale rol vervullen. De taak van deze deskundige is vooral van procesbegeleidende aard. Pastorale begeleiding en hulp dienen te komen van de pastor of pastoraal werker tenzij deze bij het beweerde misbruik is betrokken. In dat laatste geval dient een ander voor deze begeleiding en hulp te worden ingeschakeld via het Landelijk Bureau.

Daarnaast is het aan te bevelen dat een kleine stuurgroep wordt gevormd in overleg met het Landelijk Bureau. De leden van de stuurgroep mogen uiteraard niet direct betrokkene zijn bij het beweerde misbruik. Ook familieleden of vrienden van de klaagster of beklagde zijn van deelname aan de stuurgroep uitgesloten. Als voorzitter van de stuurgroep dient bij voorkeur de eerdergenoemde deskundige/consulent te fungeren.

De taken van de stuurgroep zijn hoofdzakelijk de volgende:

1. inventariseren van de behoefte aan pastorale zorg;
2. adviseren over het voorzien in de gesignaleerde behoefte aan pastorale zorg;
3. inventariseren van de behoefte aan communicatie;
4. adviseren over het voorzien in de gesignaleerde behoefte aan communicatie.

Haar bevindingen rapporteert de stuurgroep aan de Kerkenraad en degene die zorgt draagt voor de pastorale begeleiding van de gemeente.

Daarnaast moet het mogelijk zijn voor de Kerkenraad om over alle aangelegenheden betreffende het vermoedelijke seksueel misbruik de stuurgroep voor advies te raadplegen.

Duidelijk is wel dat de Kerkenraad met de eventueel benodigde goedkeuring of bekrachtiging van de gemeentevergadering uiteindelijk de eindverantwoordelijkheid behoudt.

b. Pastorale zorg aan de betrokken gemeente

Zoals hiervoor reeds gesteld kan deze zorg plaatsvinden door de pastor of pastoraal werker van de gemeente, tenzij deze zelf betrokken is bij het beweerde misbruik. In dat geval is het noodzakelijk een ander voor de pastorale begeleiding en hulp in te schakelen. Ook hier is het nogmaals aan te bevelen dat de landelijke kerk een groep toegeruste mensen voor deze bijzondere pastorale zorg beschikbaar heeft.

Wees ervan bewust dat bij mensen die eerder met seksueel misbruik of een andere vorm van misbruik van doen gehad hebben, deze ervaringen weer kunnen worden geactiveerd. Aan deze personen dient dan eveneens specifieke pastorale zorg te worden geboden.

9. Pastorale zorg aan betrokkenen

Aangezien in deze fase nog niet duidelijk is of daadwerkelijk seksueel misbruik heeft plaatsgevonden en zo ja, wie daaraan schuld heeft, is het van belang dat de betrokkenen, ieder van een andere deskundige, pastorale zorg ontvangen. Betrokkenen zijn in elk geval de klaagster en familie, de beklagde en familie, alsmede de betrokken kerkelijke gemeente. Met een tijdige en goede pastorale zorg is een verdere escalatie van de problemen mogelijk te voorkomen en kan wellicht reeds een basis worden gelegd voor toekomstig herstel.

Voor de afstemming en communicatie tussen de verschillende deskundigen dient de stuurgroep te zorgen.

a. Pastorale zorg aan de klager en familie

Het gebeurt soms bijna vanzelf dat een groep iemand die ernstig lijdt, gaat mijden en zelfs uitsluiten. Het voorkomen van dergelijke uitsluiting behoort tot de opdracht van een gemeente. In overleg met de klaagster moet worden bezien of pastorale of andersoortige specialistische hulp nodig is. Veiligheid en vertrouwen voor de klager moeten daarbij vooropstaan en de kring van hulpverleners dient zo klein mogelijk te zijn. Daarnaast kunnen ook de naaste familieleden van de klaagster (bijvoorbeeld partner, kinderen en ouders) pastorale zorg nodig hebben.

Het kan gewenst zijn de pastorale zorg aan de klager en haar familie te laten geschieden door iemand van buiten de gemeente, mede om de onderlinge verhoudingen binnen de gemeente, met inbegrip van de klaagster, niet (verder) te verstoren. Een pastor of pastoraal werker van een naburige gemeente kan hier wellicht uitkomst bieden, tenzij deze banden onderhoudt met de beklagde en/of diens familie. Het is aan te bevelen dat de landelijke kerk voor deze specifieke pastorale zorg een groep toegeruste mensen beschikbaar heeft.

De klager moet door deze externe hulp niet van de gemeente worden geïsoleerd. Pastorale en andere belangstelling uit de eigen gemeente kan immers helend werken en het begin betekenen van een werken aan een evenwichtige verhouding tussen klaagster en de overige gemeenteleden.

Bij dit alles is de wens van de klager richtinggevend.

b. Pastorale zorg aan de beklaagde en familie

Ook kan het gewenst zijn dat hulp aan de beklaagde wordt gegeven. Hulp door deskundigen van buiten de gemeente wordt daarvoor aanbevolen. Verder zullen wellicht zijn naaste familieleden pastoraal ondersteund moeten worden. Hierbij is overleg met het Landelijk Bureau, vanwege de selectie van deze deskundigen aangewezen.

10. Tijdelijke maatregelen ten opzichte van de beklaagde

Gedurende het onderzoek in de kerkrechtelijke en/of strafrechtelijke procedure kan het noodzakelijk zijn de beklaagde te ontheffen van zijn ambt voor de duur van de procedure in eerste aanleg. Het betreft slechts een tijdelijke ordemaatregel, aangezien de schuld aan het misbruik en de daaruit eventueel voortvloeiende maatregelen pas vaststaan na de uitspraak van de klachtencommissie. De beslissing over dit verzoek tot schorsing is geregeld in art 81 – 85.

De situatie dat de aangeklaagde tevens werkzaam is buiten een gemeente bijvoorbeeld als godsdienstonderwijzer of geestelijk verzorger in een ziekenhuis scheidt een bijzonder, privacygevoelig dilemma. Hoe moet dan worden gehandeld? Dient de gemeente de andere instantie ook te informeren omtrent een ontheffing bij vermeend misbruik binnen de gemeente? Moet de andere instantie de gemeente inlichten omtrent vermeend misbruik binnen de andere werkring? In dit soort gevallen ligt over en weer informeren in ieder geval voor de hand, wanneer de andere werkring te maken heeft met de functie binnen de RB. In twijfelgevallen dient deze vraag aan de consulent/deskundige te worden voorgelegd.

11. Communicatie

Het is van belang direct na het indienen van een klacht te overwegen welke informatie, wanneer en aan wie wordt gegeven. Per situatie zal de belangenafweging hiertoe anders zijn. In sommige situaties kan het nodig zijn actief te communiceren met de pers. Voorkomen moet in ieder geval worden dat gecommuniceerd wordt door verschillende personen of groepen binnen de gemeente. Er moet zo spoedig mogelijk één persoon worden aangewezen. Bij voorkeur is dit de eerdergenoemde deskundige van buiten die voor de organisatorische begeleiding van de gemeente is aangesteld, of de voorzitter van de eerdergenoemde stuurgroep in het geval deze niet gelijk is aan de deskundige.

Bij de communicatie zijn de volgende uitgangspunten voor de stuurgroep en Kerkenraad van het grootste belang:

1. Communiceer op een heldere en eenduidige wijze.

Informatie die niet via het officiële circuit verspreid wordt, kan niet worden gecontroleerd, kan een eigen leven gaan leiden en kan de betrokkenen ernstige schade berokkenen. Overwogen moet worden of het niet zinvol is één woordvoerder aan te wijzen. Hierbij kan gedacht worden aan de voorzitter van de stuurgroep of misschien beschikt een ander lid van de stuurgroep over meer kwaliteiten op dit punt en kan op die manier de onafhankelijkheid van de voorzitter beter worden gewaarborgd.

2. Geef juiste informatie en formuleer deze zorgvuldig.

3. Vertel alleen feiten.
Wanneer bijvoorbeeld een klacht is ingediend tegen iemand wegens misbruik, dient niet bekend te worden gemaakt dat diegene misbruik heeft gepleegd, maar dat een klacht is ingediend.
4. Wees voorbereid op het ontstaan van een spanningsveld tussen ambtsgeheim en openbaarheid.
5. Leg uit welke procedure gevolgd wordt voor de behandeling van de klacht en wat dit betekent voor de gemeente.
6. Leg uit wie waarvoor verantwoordelijk is en aan wie vragen kunnen worden gesteld of informatie kan worden gegeven.
7. Zorg voor een adequate opvang en begeleiding van gemeenteleden.
8. Beoordeel wie naast de gemeente nog meer moet worden geïnformeerd.

Voorzover communicatie schriftelijk geschiedt, zal dit bij voorkeur per brief dienen te geschieden. Het gemeenteblad leent zich hier immers niet voor, aangezien dit ook verspreid wordt onder mensen die geen lid zijn van de gemeente.

Naast de schriftelijke communicatie moet er ook ruime gelegenheid zijn voor een mondeling contact. Naast het individuele gesprek bestaat dan de mogelijkheid van een gemeenteavond of wijkbijeenkomst. Mocht contact met de pers ook aangewezen zijn, wees dan voorzichtig en neem mogelijk eerst contact met de landelijke kerk ter advisering. Belangrijk is in ieder geval te communiceren via één persoon die rechtstreeks wordt ondersteund door de kerkenraad en/of stuurgroep. Wees er overigens van bewust dat onjuiste of onzorgvuldig geformuleerde informatie directbetrokkenen kan beschadigen en zelfs kan leiden tot een aanklacht wegens laster.

Bijlage 1 Adressen

Kerkelijke meldpunten

De RB kent met andere kerkgenootschappen één meldpunt:

Stichting tegen Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties (SMPR): (coördinator: P.Robbers)
Joseph Haydnlaan 2a, Postbus 8504, 3503 RM Utrecht,
tel. 030 880 14 77
website: www.smpr.nl

Meldpunten van andere kerkgenootschappen zijn:

- Meldpunt Seksueel Misbruik RKK
Postbus 13277, 3507 LG Utrecht
tel. 030 – 23 06 900
website: www.meldpuntmisbruikrkk.nl

- De Driehoek (“kleine” gereformeerde kerken en Evangelische Alliantie),
Parkweg 14, 8011 CK Zwolle
tel. 038 – 42 15 515
website: www.dedriehoek.nl

Advies en Meldpunt Kindermishandeling:

Elke provincie in Nederland heeft een eigen meldpunt, tel. 0900 123 1230 (landelijk nummer met directe doorschakeling naar provinciaal meldpunt),
website: www.vooreenveiligthuis.nl

Degene die een melding wil doen is helemaal vrij in het bepalen bij welk meldpunt hij/zij zich wil melden.

18 – 10 - 2013

Bijlage 2

Onderstaand schema vermeldt de procedure in hoofdlijnen. Voor nuances wordt naar de tekst verwezen.

Schema:

1. Melder neemt een lid van de kerkenraad (of een contactlid) in vertrouwen
2. Lid kerkenraad /contactpersoon geeft dit – met toestemming van de melder- door aan de voorzitter van de kerkenraad
3. Voorzitter verwijst melder door naar landelijk professioneel meldpunt SMPR
4. Ingeval van een minderjarige neemt voorzitter contact op met Advies en meldpunt kindermishandeling
5. De landelijke RB wordt formeel pas geïnformeerd wanneer er sprake is van een formele klacht.
6. Landelijk Meldpunt SMPR wijst een vertrouwenspersoon voor melder toe.
7. Melder laat het hier verder bij of gaat door; de melding gaat over in een klacht en wordt dus klager.
8. Klager dient een klacht in bij de landelijke RB; er volgt een kerkrechtelijke procedure (art. 32 e.v. reglement Z van de Kerkorde). Klager kan naast de kerkrechtelijke procedure ook aangifte doen bij de politie voor een strafrechtelijke procedure.
9. Zolang een strafrechtelijke procedure loopt kan de kerkrechtelijke procedure worden geschorst. Dit is ter beoordeling van de kerkrechtelijke tuchtcommissie.
10. De landelijke RB stelt een stuurgroep aan in de gemeente, die tot taak krijgt het proces te begeleiden.
11. (Pastorale) begeleiding tijdens de kerkrechtelijke procedure van:
de gemeente: vanuit consulentenpool RB of deskundige/pastor uit ander kerkgenootschap via de landelijke RB.
Klager en familie: door deskundige/pastor via RB
Beklaagde en familie: door deskundige/pastor via RB
Derden/vierden : bv. burens, werkgever (van geval tot geval te bekijken)
12. Tijdens de procedure is schorsing van de beklagde (regl. Z art. 81-85) mogelijk. Dit is ter beoordeling van de RB.
13. De procedure mondt uit in een vrijspraak of schuldigverklaring van de beklagde
14. Aan een schuldigverklaring zullen in de uitspraak van de tuchtrechtcommissie gevolgen voor de pleger worden opgenomen.
15. Nazorg.